

SIDAAMU DAGOOMU QOQQOWI MOOTIMMA AFFINI GAAZEEXA

የሲዳማ ብሔራዊ ክልላዊ መንግሥት አፍኒ ጋዜጣ

SIDAAMA NATIONAL REGIONAL STATE AFFINI GAZETA

1 ^{ki} Diro Kiiro 16 Hawaasa, Dotteessa 15, 2013 M.D	Sidaamu Dagoomu Qoqqowi Mootimma Amaalete Mini Allaalshi Hundaanni Fulinoho በሲዳማ ብሔራዊ ክልላዊ መንግሥት ምክር ቤት ጠባቂነት የወጣ	፩ኛ ዓመት ቁጥር ፲፮ ሀዋላ፣ ሚያዝያ ፲፭ ቀን ፳፻፲፫ ዓ.ም
---	--	--

<u>Amado</u> Lallawu Kiiro 16/2013 Sidaamu Dagoomu Qoqqowi Mootimma Shariyu Yoo Minna Urrisate Fulino Lallawa Qoola	<u>ማውጫ</u> አዋጅ ቁጥር ፲፮/፳፻፲፫ የሲዳማ ብሔራዊ ክልላዊ መንግሥት የሽሪዓ ፍ/ቤቶችን ለማቋቋም የወጣ አዋጅ ገጽ...
Lallawu Kiiro 16/2013 Sidaamu Dagoomu Qoqqowi Mootimma Shariyu Yoo Minna Urrisate Fulino Lallawa Sidaamu Dagoomu Qoqqowi Bayriidi Seeri quwa 33 (5) garinni adhammete, hojjinna maatete qoosso aana ka'anno seeru hajubba lainohunni fajjo kaima assinohunni budunna ammanote seerinni yoo afi'rate dandiinanniha ikkinohura; Qoqqowu Bayriidi Seeri quwa 63 (1) garinni loosu aana nooti mootimma afamooshshi noonsari ammanotenna budu yoo uurrinsha tantanama dandiitannota seerunni worroonniha ikkinohura;	አዋጅ ቁጥር ፲፮/፳፻፲፫ የሲዳማ ብሔራዊ ክልላዊ መንግሥት የሽሪዓ ፍ/ቤቶችን ለማቋቋም የወጣ አዋጅ የሲዳማ ብሔራዊ ክልላዊ መንግሥት ሕገ መንግሥት አንቀጽ ፴፫(፭) መሠረት የጋብቻ፣ የግልና የቤተሰብ መብት ላይ የሚነሱ የሕግ ጉዳዮችን አስመልክቶ በፈቃደኝነት ላይ በተመሠረተ ሁኔታ በባህላዊና በኃይማኖት ሕጎች ለመዳኘት የሚቻል በመሆኑ፤ በክልሉ ሕገ መንግሥት አንቀጽ ፳፫(፩) መሠረት በሥራ ላይ የነበሩና የመንግሥት እውቅና ያላቸው ኃይማኖታዊና ባህላዊ የዳኝነት ተቋማት ሊደራጁ

Mittu Waagi ያንዱ ዋጋ	AFFINI GAAZEEXI P.S.K አፍኒ ጋዜጣ ፖ.ሣ.ቁ. Web address: www.affinigazet.gov.et
----------------------------	---

Qoqqowinkera Shariyu Yoo Minna ikkadimma noo garinni tantanantanno assa hasiissannota ikkitinohura;

Sidaamu Dagoomu Qoqqowi Amaale Mini Qoqqowu Bayriidi Seeri Quwa 48 cinaancho quwa 3 fidale (a) garinni aane nooha lallamboonna.

GAFA MITE

Xaphooma Woro

1. Harancho Umo

Konne lallawa “Sidaamu Dagoomu Qoqqowi Mootimma Shariyu Yoo Minna Uurrisate Fulino Lallawa Kiiro 16/2013” yine xawisate dandiinanni.

2. Tiro

Qaalu horo wole tiro uytannota ikka hoogguro konni lallawi giddo:

1. “Qoqqowo” yaa Sidaamu Dagoomu Qoqqowooti.
2. “Qaadi” yaa Shariyu Yoo Minnara aye deerrira mootoonsineenna loosanno yooaanchooti.
3. “Qara Qaadi” yaa Qoqqowu Xaphoomu Shariyu Yoo Mini albiidi woy gambisaancho Qaadiiti.
4. “Hundaano” yaa aliidinna umi dirimi shariyu yoo minna qineesaano ikkita yoonsa minna loosso massagganno qaadootaati.
5. “Qoqqowu Shariyu Yoo Minna” yaa umi

እንደሚችሉ የተደነገገ በመሆኑ፤

በክልላችን የሽሪዓ ፍ/ቤቶች ብቃት ባለው ሁኔታ እንዲደራጁ ማድረግ አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

የሲዳማ ብሔራዊ ክልል ምክር ቤት በክልሉ ሕገ መንግሥት አንቀጽ ፵፰ ንዑስ አንቀጽ ፫ ፊደል ተራ (ሀ) መሠረት የሚከተለው ታውጧል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ ድንጋጌዎች

፩ አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የሲዳማ ብሔራዊ ክልላዊ መንግሥት የሽሪዓ ፍ/ቤቶችን ለማቋቋም የወጣ አዋጅ ቁጥር ፲፮/፳፻፲፫” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

፪ ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያስጥ ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፡-

፩ “ክልል” ማለት የሲዳማ ብሔራዊ ክልል ነው፡፡

፪ “ቃዲ” ማለት በሽሪዓ ፍ/ቤቶች ውስጥ በየትኛውም ደረጃ ተሹሞ የሚሠራ ዳኛ ነው፡፡

፫ “ዋና ቃዲ” ማለት የክልሉ ጠቅላይ ሽሪዓ ፍ/ቤት የበላይ ወይም ሰብሳቢ ቃዲ ነው፡፡

፬ “ተጠሪዎች” ማለት በከፍተኛ እና በመጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍ/ቤት አስተባባሪዎች ሆነው የየፍርድ ቤቶቻቸውን ሥራ የሚመሩ ቃዲዎች ናቸው፡፡

፭ “የክልል ሽሪዓ ፍ/ቤቶች” ማለት የመጀመሪያ ደረጃ፣ ከፍተኛ እና ጠቅላይ ሽሪዓ ፍ/ቤቶች

dirimi, aliidinna xaphoomu shariyu yoo minnaati.

6. “Fitaabeerete Amanyooti Seera” yaa 1958 fulino fitaabeerete amanyooti seeraati.

7. “Songo” yaa qoqqowu yooaanote gashshooti songo uurrisate lallawi kiiro 5/2012 garinni uurritino songooti.

3. Koo-teemmate Xawishsha

Konni lallawi giddo mitte koo-teemmanni xawinsoonnihu hasiishshu garinni wole koo-teemmano amadannoho.

GAFA LAME

Uurranna Xaphooma Loosu Amuraate

4. Uurra

Hundaanchimmansa Qoqqowu Yooaanote Gashshooti Songora ikkitino:

1. Qoqqowu Umi dirimi Shariyu Yoo Mini,
2. Qoqqowu Aliidi Shariyu Yoo Mini,
3. Qoqqowu Xaphoomu Shariyu Yoo Minna konni lallawinni uurritino.

5. Qara Woro

1. Qoqqowu Shariyu Yoo Minna konni woroonni noo hajubba aana gutu yooaanchimma biilloonyi hee’rannonsa:
 - a) Ayee adhmate, tidhamate, qallawa murate, qaaquullu awuutaanchimmanna maatete

ናቸው።

፮ “የፍትሐብሔር ሥነ-ሥርዓት ሕግ” ማለት በ፲፱፻፶፰ የወጣ የፍትሐብሔር ሥነ-ሥርዓት ሕግ ነው።

፯ “ጉባዔ” ማለት በክልሉ የዳኞች አስተዳደር ጉባኤ ማቋቋሚያ አዋጅ ቁጥር ፭/፳፻፲፪ መሠረት የተቋቋመ ጉባዔ ነው።

፫ የጾታ አገላለጽ

በዚህ አዋጅ ውስጥ በአንድ ጾታ የተገለፀው እንደ አግባብነቱ ሌላውንም ጾታ ያካትታል።

ክፍል ሁለት

ስለመቋቋምና አጠቃላይ አሰራር

፬ መቋቋም

ተጠሪነታቸው ለክልሉ ዳኞች አስተዳዳር

ጉባዔ የሆኑ፡-

፩ የክልል የመጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍ/ቤት፤

፪ የክልል ከፍተኛ የሽሪዓ ፍ/ቤት፤ እና

፫ የክልል ጠቅላይ ሽሪዓ ፍ/ቤት በዚህ አዋጅ ተቋቁሟል።

፭ መሠረታዊ ድንጋጌ

፩ የክልል ሽሪዓ ፍ/ቤቶች ከዚህ በታች በተመለከቱት ጉዳዮች ላይ የወል የዳኝነት ሥልጣን ይኖራቸዋል፡-

ሀ) ማናቸውም የጋብቻ፣ የፍቺ፣ የቀለብ አወሳሰን፣ አካለ መጠን ያልደረሱ

fiixoomi aana ka'anno hajubba lainohunni yekkeeramaano isiliminu ammano amanyooti garinni yoo afi'rate sumuu yitino ha ikkiro;

b) Woqifete, Sixootu/hibu/, raggete woy nuzaazete hajo lainohunni ragisiisaanchu woy sixoota aannohu woy tanaazazannohu musiliime ikke woy reyhu rey yannara musiliime ikke reynoha ikkiro;

c) Konni cinaanchu quwi fidale (a) nna (b) hunda worroonni hajubba aana shiqqanno qaxxaro kasaara gumula la'annota ikkituro;

2. Konni quwi cinaanchu quwi 1 iima worronni hajubba yekkeeramaano hajonsa Isiliminu ammano garinni shariyu yoo mine la'antanonsa gede faajjete hasattonsanni doodhite shiqquro calla ikkanno.

6. Sumuu Yaa Woy Giwa Gumula

1. Yekkeeramaanotenni mittu hajosi shariyu yoo mine la'amate woxaratto shiqishiro hajo shiqqinohu shariyu yoo mini wolu yekkeeramaanchi yoote mine hajonsa la'amate sumuu yaannoha ikkiro sumuu yiinota qaxxarote dawaro, sumuu yaannokkiha ikkiro giwasi adhe shiqanno gede woshshattote sokka sonkannisi.

2. Konni quwira cinaanchu quwi 1 aana worroonni garinni yoote mini woshshatto garunni iillitannosi gede assinoonni yekkeeramaanchi giwosi woy sumuu yaasi yoote mini registiraarewa shiqe buuxisa

ሕፃናት ሞግዚትነትና በቤተሰብ ተዛምዶ ላይ የሚነሱ ጉዳዮችን አስመልክቶ ተከራካሪዎች በእስልምና ኃይማኖት ሥርዓት ለመዳኘት ፈቅደው ከሆነ፤

ለ) የወቅፍ፤ የስጦታ/ሂባ/፤ የውርስ ወይም የኑዛዜ ጉዳዮችን በተመለከተ አውራሽ ወይም ስጦታ አድራጊ ወይም ተናዛዥ ሙስሊም የሆነ እንደሆነ ወይም ሚች በሞተበት ሰዓት ሙስሊም ሆኖ የሞተ እንደሆነ፤

ሐ) በዚህ ንዑስ አንቀጽ በፊደል ተራ (ሀ) እና (ለ) በተገለጹት ጉዳዮች ላይ በሚቀርቡ ክሶች ኪሣራ መወሰንን በተመለከተ፤

፪ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ፩ ላይ በተጠቀሱ ጉዳዮች ተከራካሪዎች ጉዳያቸው በእስልምና ኃይማኖት አማካይነት በሽሪና ፍ/ቤት እንዲታይላቸው ግልጽ በሆነ ሁኔታ በፍላጎታቸው መርጠው ከቀረቡ ብቻ ይሆናል፡፡

፮ ፈቃደኝነትን ወይም ተቃውሞን ስለመወሰን

፩ ከተከራካሪ ወገኖች አንዱ በሽሪና ፍ/ቤት ለመዳኘት አቤቱታ ሲያቀርብ ጉዳዩ የቀረበለት የሽሪና ፍ/ቤት ሌላው ተከራካሪ ወገን በፍ/ቤት ለመዳኘት ፈቃደኛ ከሆነ ፈቃደኛ መሆኑንና የክሱን መልስ፤ ፈቃደኛ ካልሆነ ደግሞ ተቃውሞውን ይዞ እንዲቀርብ የመጥሪያ ደብዳቤ ይላክለታል፡፡

፪ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ፩ በተገለፀው መሠረት የፍርድ ቤቱ መጠሪያ በአግባቡ

hoogiro giwo shiqisha hasirinokkihu gede kiirre hajo nookkiwa la'nanni.

3. Yoote minnanni hajonsa la'antanno gede yekkeeramaano bissa mereero faajjetenni sumuu yaa nookkiha ikkiro hajo shiqqinohu shariyu yoo mini ykkeeramaano hajonsa madawanya yoo mine gumulsiisidhanno gede hajo biilloonyu noo madawanya yoo minira saysanno.
4. Konni quwira cinaanchu quwi 3 aana worroonnihu noo gedeenni hee'reenna yekkeeramaano hajonsa yoote mine la'nanninsa gede sumuu yaa hoogguro yoote mini yooaanchimmate baantoonni fulu nooro woxu higanno asse yekkeeramaano geegeessanno.
5. Yekkeeramaano wogane fajjo kaima assatenni Shariyu Yoo Mine la'antanni noo hajo aye korkaatinni Madawanya Yoo Minira woy Madawanya Yoo Mine la'antanni noo hajo Shariyu Yoo Minira soorrineenna la'antanno gede assa didandiinanni.

7. Shariyu Yoo Minnara Loossanno Seerubba

1. Qoqqowu Shariyu Yoo Minna hajo la'ate biilloonyinsa deerra kaima assite shiqqinonsa hajubba buuxxannohu Shariyu seeri garinniiti.
2. Shariyu Yoo Minna amaddino hajubba amanyootu garinni massagate dandiisiissannota loosu aana noota fitaabeerete amanyooti seera ha'runsite loossanno.

እንዲደርሰው የተደረገ ተከራካሪ ወገን ተቃውሞውን ወይም ፈቃደኝነቱን ለፍርድ ቤቱ ራጅስትራር ቀርቦ ካላረጋገጠ ተቃውሞ ለማቅረብ እንዳልፈለገ ተቆጥሮ ጉዳዩ በሌለበት ይታያል።

፫ በፍርድ ቤቶቹ ለመዳኘት በተከራካሪ ወገኖች መካከል ግልጽ በሆነ መንገድ ስምምነት በሌለ ጊዜ ጉዳዩ የቀረበለት የሽሪያ ፍ/ቤት ተከራካሪ ወገኖች ጉዳያቸው በመደበኛ ፍ/ቤት እንዲያስወስኑ ጉዳዩን ሥልጣን ላለው የክልሉ መደበኛ ፍ/ቤት ያስተላልፋል።

፬ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ፫ የተመለከተው እንደተጠበቀ ሆኖ ተከራካሪዎች ጉዳያቸው ፍ/ቤት እንዲታይላቸው ያልተስማሙ ከሆነ ፍ/ቤቱ ለዳኝነት የተከፈለ ወጪ ካለ ገንዘቡ እንዲመለስ አዞ መዝገቡን ዘግቶ ተከራካሪዎችን ያስናብታል።

፭ በተከራካሪ ወገኖች ፈቃድ ላይ ተመስርተው በሽሪያ ፍ/ቤት በመታየት ላይ የሚገኙ ጉዳዮች በማናቸውም ምክንያት ወደ መደበኛው ፍ/ቤት ወይም መደበኛው ፍ/ቤት መታየት ላይ የሚገኙ ጉዳዮችን ወደ ሽሪያ ፍ/ቤት ተዘዋውረው እንዲታዩ ማድረግ አይቻልም።

፮ የሽሪያ ፍ/ቤቶች የሚሠሩባቸው ሕጎች

፩ የክልል ሽሪያ ፍ/ቤቶች የሥልጣን ወሰናቸውን መሠረት አድርገው የቀረበላቸውን ጉዳዮች ሲመረምሩ የሽሪያውን ሕግ መሠረት አድርገው ይዳኛሉ።

፪ የሽሪያ ፍ/ቤቶቹ የያዙባቸውን ጉዳዮች ሥርዓት

8. Shiloota Seyaata

Ayee manchino yoote mini looso ha'rinsanni
yannara ayee doogonni shiloota seyaatate looso
loosiro mitto agana ikkanno usura woy 500 (onte
xibbee) birra ikkanno woxu qorichinni
qorichishamanno.

GAFA SASE

Qoqqowu Shariyu Yoo Minna Yooaanchimmate
Biilloonnye

9. Xaphoomu Shariyu Yoo Mini Yooaanchimmate
Biilloonnye

Qoqqowu Xaphoomu Shariyu Yoo Mini aantino
hajubba aana yooaanchimmate biilloonyi
hee'rannosi:

1. Aliidi Shariyu Yoo Mini umi deerri hajo la"ate
biilloonyinni lae gumulino hajubbara;
2. Aliidi Shariyu Yoo Mini kado macciishshate
biilloonyinni uyno aye gumulo aana shiqqanno
hajubbara;
3. Konni quwira cinaanchu quwi 1 nna 2 aana
worroonniti xaphooma woro noo gedeenni
heedheenna:
 - a) Mitte hajo mittu aliidi yoo mininni wole
aliidi yoo minira soorrineenna la"antanno
gede shiqqanno xa'mubba la"ate biilloonyi
hee'rannosi;
 - b) Shariyu seera lainohunni qoqqowu Shariyu
Yoo Mini shilootta mereero seeru tironna

ባለው ሁኔታ ለመምራት እንዲያስችላቸው
በሥራ ላይ ያሉትን የፍትሐብሔር ሥነ-
ሥርዓት ሕጎች ተከትለው ይሰራሉ።

፳ ችሎት ስለመድፈር

ማንም ሰው የፍርድ ሥራ በሚከናወንበት ጊዜ
በማንኛውም ዓይነት መንገድ የችሎት መድፈር
ተግባር የፈፀመ እንደሆነ አንድ ወር በሚደርስ
እስራት ወይም እስከ ብር ፭፻ (አምስት መቶ)
በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል።

ክፍል ሦስት**የክልሉ ሽሪዓ ፍ/ቤቶች የዳኝነት ሥልጣን****፱ ጠቅላይ የሽሪዓ ፍ/ቤት የዳኝነት ሥልጣን**

የክልሉ ጠቅላይ ሽሪዓ ፍ/ቤት በሚከተሉት
ጉዳዮች ላይ የዳኝነት ሥልጣን ይኖረዋል።

፩ ከፍተኛ የሽሪዓ ፍ/ቤት በመጀመሪያ ደረጃ
የዳኝነት ሥልጣኑ ውሳኔ በሰጠባቸው
ጉዳዮች፤

፪ ከፍተኛ የሽሪዓ ፍ/ቤት በይግባኝ ሰሚነት
ሥልጣኑ በሰጠው በማንኛውም ውሳኔ
የሚቀርቡ ጉዳዮች፤

፫ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ፩ እና ፪
የተመለከቱት አጠቃላይ ድንጋጌዎች
እንደተጠበቀ ሆኖ፡-

ሀ) አንድ ጉዳይ ከአንድ ከፍተኛ ሽሪዓ
ፍ/ቤት ወደ ሌላ ከፍተኛ ሽሪዓ ፍ/ቤት
ተዛውሮ እዲታይ ለሚቀርቡ ጥያቄዎች
የማየት ሥልጣን ይኖረዋል።

fiche hasidhanno hajubba la”ate biilloonyi
hee’rannosi.

10. Aliidi Shariyu Yoo Mini Yooaanchimmate Biilloonye

1. Woxu bikkinsa 100,000 (mittu xibbi kumi) birri ale ikkitanno hajubba aana umi dirimi yooaanchimmate biilloonyi hee’rannosi.
2. Umi Dirimi Shariyu Yoo Mini uyno gumulo kadotenni la”ate biilloonyi hee’rannosi.
3. Mitte hajo mittu umi dirimi Shariyu Yoo Mininni wole umi dirimi Shariyu Yoo Minira woy aliidi yoo miniwa soorrineenna la”antanno gede shiqqanno hajo la”ate biilloonyi hee’rannosi.

11. Umi Dirimi Shariyu Yoo Mini Yooaanchimmate Biilloonye

Umi dirimi shariyu yoo mini hedotenni 100,000 (mittu xibbi kumi) birri geeshsha ikkitanno hajubba woy woxeho soorra dandiinanikki hajubba aana umi deerri yooaate biilloonyi heerannosi.

GAFA SHOOLE

Shariyu Yoo Minna Tantanonna Yooaanchimmate Loosu Ha’rinsho

12. Xaphoomu Shariyu Yoo Mini Yooaanonna Woloota Loosaasine

1. Mittu qaru qaadichinna mittu layinki qaadichi hattono loosoho hasiissanno qaadootinna

ለ) የሽሪዓ ሕግን አስመልክቶ በክልሉ ሽሪዓ ፍ/ቤት ችሎቶች መካከል የሕግ ትርጉምና ፍቺ የሚፈልጉ ጉዳዮችን ለማየት ሥልጣን ይኖረዋል።

፲ ከፍተኛ የሽሪዓ ፍ/ቤት የዳኝነት ሥልጣን

፩ የገንዘብ ግምታቸው ከብር 100,000 (አንድ መቶ ሺህ) በላይ በሆኑ ጉዳዮች ላይ የመጀመሪያ ደረጃ ዳኝነት ይኖረዋል።

፪ የመጀመሪያ ደረጃ የሽሪዓ ፍ/ቤት የወሰነውን ውሳኔ በይግባኝ የማየት ስልጣን ይኖረዋል።

፫ አንድ ጉዳይ ከአንድ የመጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍ/ቤት ወደ ሌላ የመጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍ/ቤት ወይም ወደ ከፍተኛ ፍ/ቤት እንዲዛወር የሚቀርብን ጉዳይ ለማየት ሥልጣን ይኖረዋል።

፲፩ የመጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍ/ቤት የዳኝነት ሥልጣን

የመጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍ/ቤት ግምታቸው እስከ ብር 100,000 (አንድ መቶ ሺህ) የሚሆኑ ጉዳዮች ወይም ግምታቸው በገንዘብ ሊተመን በማይችሉ ጉዳዮች ላይ የመጀመሪያ ደረጃ የዳኝነት ሥልጣን ይኖረዋል።

ክፍል አራት

የሽሪዓ ፍ/ቤቶች አደረጃጀትና የዳኝነት ሥራ አካሄድ

፲፪ የክልሉ ጠቅላይ ሽሪዓ ፍ/ቤት ዳኞችና ሌሎች ሠራተኞች

፩ የክልሉ ጠቅላይ ሽሪዓ ፍ/ቤት አንድ ዋና ቃዲና አንድ ምክትል ዋና ቃዲ እንዲሁም

rejistirarootu heedhanosi.

2. Loosoho hasiissanno irkote loosaaasine heedhasira dandiitanno.

13. Aliidinna Umi dirimi Shariyu Yoo Minna Yooaanonna Woloota Loosaasine

1. Aliidinna umi dirimi shariyu yoo minna hundaanchimmansa annu annunku yoote minna ikkitanno biillitto, loosoho hasiissanno qaadootinna rejistererooti heedhannosi.
2. Loosoho hasiissanno irkote loosaaasine heedhansara dandiitanno.

14. Qoqqowu Shariyu Yoo Minna Shilootanna Yoo Uytanno Base

1. Umi driminna aliidi shariyu yoo minna mittu qaadinna massagamanno shilootinni yoo uytanno.
2. Xaphoomu shariyu yoo mini mittu gambisaanchunna lamu qaadooti somantino shilootinni yoo aanno.
3. Qoqqowu xaphoomunna shariyu yoo mini uurrinshu shilooti base Hawaasi quchumira ikkitanno.
4. Aliidi shariyu yoo mini uurrinshu shilooti base Hawaasi quchumira ikkitanno. Loosu batinyenna gumaamimma kaima assatenni songo ledotenni qooxeessu aliidi shariyu yoo mine tantantara dandiitanno.
5. Qoqqowu giddo owaantete injaanno hattono

ለሥራው አስፈላጊ የሆኑ ቃዲዎችና ፊደስትራሮች ይኖሩታል።

፪ የክልሉ ጠቅላይ ሽሪዓ ፍ/ቤት ለሥራው አስፈላጊ የሆኑ ድጋፍ ሰጪ ሠራተኞች ሊኖሩት ይችላሉ።

፲፫ ከፍተኛ እና የመጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍ/ቤቶች ዳኞችና ሌሎች ሠራተኞች

፩ ከፍተኛና የመጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍ/ቤቶች ለየፍርድ ቤቶቹ ተጠሪ የሚሆኑ ተሟላቾች፣ ለሥራው አስፈላጊ የሆኑ ቃዲዎች እና ፊደስትራሮች ይኖሯቸዋል።

፪ ፍ/ቤቶቹ ለሥራው አስፈላጊ የሆኑ ድጋፍ ሰጪ ሠራተኞች ሊኖሯቸው ይችላሉ።

፲፬ የክልሉ ሽሪዓ ፍ/ቤቶች ችሎትና የማስቻያ ስፍራ

፩ የመጀመሪያ ደረጃ እና ከፍተኛ የሽሪዓ ፍ/ቤት ችሎቶች በአንድ ቃዲ ያስችላሉ።

፪ የጠቅላይ ሽሪዓ ፍ/ቤት ችሎት አንድ ሰብሳቢና ሁለት ቃዲዎች ተስይመው ያስችላሉ።

፫ የክልሉ ጠቅላይ ሽሪዓ ፍ/ቤት ማስቻያ ቦታ ሀዋሳ ከተማ ይሆናል።

፬ ከፍተኛ የሽሪዓ ፍ/ቤት ማስቻያ ቦታ ሀዋሳ ከተማ ይሆናል። የስራውን ስፋት እና ውጤታማነትን መነሻ በማድረግ ጉባኤው ተጨማሪ የአካባቢ ከፍተኛ ሽሪዓ ፍ/ቤት ሊያደራጅ ይችላል።

፭ በክልሉ ውስጥ ለአገልግሎት በሚያመች እንዲሁም ወረዳና ከተማ አስተዳደሮችን የሚያማክሉ የመጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ ፍ/ቤቶችን ጉባኤው ያደራጃል።

፮ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ከ፫ እስከ ፭

woradanna quchumma mereerisitanno umi
dirimi shariyu yoo minna songo tantantanno.

6. Konni quwi cinaanchu quwi 3 kayise 5
geeshsha xawinsonni shariyu yoo minna
uurinshu shilootinsa base gobbaanni hasishshu
garinni doyite shilooti owaante uyitara
dandiitanno.

15. Qoqqowu Shariyu Yoo Minna Loosu Afoo

1. Qoqqowu Shariyu yoo minna loosu afii
Sidaamu Afoo ikkanno.
2. Sidaamu Afoo dandaannokki owaatamaanchira
yoote mini afoo tiranno ogeessa gaamannosi.

16. Dahaawinokki Shilootira Yoo Aa

1. Qoqqowu shariyu yoo minna dagate
dahaabbinnokki shilootira yoo uytanno.
2. Konne quwa cinaancho (1) aana worroonnihu
heerirono dagate horonna mooraalera,
yekkeeramaanote hasatto, hobbaateranna
mooraalera yine hajo dahaawino shilootira
la'anara dandiinanni.

17. Qaadootu Shilootunni Ka'anno Gara

1. Shariyu yoo mini qaadi shilootunni ka'anno
gede yekkeeramaano bissubba giddonni mittu
yoote minira ku'laato shiqisha dandiitanno.
2. Mittu qaadi konni woroonni xawinsoonni
hajubba giddo mittetenni shilootunni ka'anno:
 - a) Yekkeeramaano bisubba giddo mittu ledο
woy seeru ayyaayyamaanchi ledο maalu

የተመለከቱ የሽሪዓ ፍ/ቤቶች ከቋሚ ማስቻያ
ስፋራቸው ውጭ እንደ አስፈላጊነቱ
በተዘዋዋሪ ችሎት አገልግሎት ሊሰጡ
ይችላሉ።

፲፭ የክልሉ ሽሪዓ ፍ/ቤቶች የሥራ ቋንቋ

፩ የክልሉ ሽሪዓ ፍ/ቤቶች የሥራ ቋንቋ ሲዳሙ
አፎ ይሆናል።

፪ ሲዳሙ አፎ ለማይችል ባለጉዳይ ፍ/ቤቱ
አስተርጓሚ ይመድብለታል።

፲፮ በግልጽ ችሎት ስለማስቻል

፩ የክልሉ ሽሪዓ ፍ/ቤቶች ለሕዝብ ግልፅ በሆነ
ሁኔታ ያስችላሉ።

፪ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ፩ የተመለከተው
ቢኖርም ለሕዝብ ጥቅምና ሞራል፣
ለተከራካሪ ወገኖች ፍላጎት፣ ደህንነትና
ሞራል ሲባል ጉዳዮች በዝግ ችሎት ሊታዩ
ይችላሉ።

፲፯ ቃዲዎች ከችሎት ስለሚነሱበት ሁኔታ

፩ የሽሪዓ ፍ/ቤት ቃዲ ከችሎት እንዲነሳ
ከተከራካሪ ወገኖች አንዱ ለፍ/ቤቱ
ማመልከቻ ማቅረብ ይችላል።

፪ አንድ ቃዲ ከዚህ በታች ከተገለጹ ጉዳዮች
በአንዱ ከችሎት ይነሳል፡-

ሀ) ከተከራካሪ ወገኖች ውስጥ ከአንዱ ጋር
ወይም ከጠበቃው ጋር የሥጋ ዝምድና
ካለው፤

ለ) ከተከራካሪዎቹ ውስጥ ለአንደኛው ወገን

fiixomitte heedhusiro; b) Yekkeeramaano bisubba giddo mittoho loossinosiha, <i>negerefeje</i> woy seeru ayyaayyamaancha ikkino haja aana kaino yekkeero heedhuro; c) Yekkero ka'ino haja balaxe yooaanchimmatenni woy araarunni lainoha ikkiro, d) Yekkeeramaanote giddo mittu widi woy ayyaayyamaanchu ledi yoote mine la'nanni hee'noonni hajo noosiha ikkiro, e) Konni cinaanchu quwi fidale (a)-(d) geeshsha xawinsoonniri gobbaaanni halaalaancha farco diuysiisanno yiisiisannohu baxxino korkaati nooha ikkiro. 3. Konni quwi cinaanchu quwi 2 garinni qaadichu shilootaho ofolla noosikkita afiro korkaata tajete aana xawise shilootunni kae hajo wolu qaadichi la'anno gede hasiissannore assa noosi.	አሳዳጊ፣ ነገረ ፈጅ ወይም ጠበቃ በሆነበት ጉዳይ ላይ የተነሳ ክርክር ካለ፤ ሐ) ክርክር በተነሳበት ጉዳይ ቀደም ሲል በዳኝነት ወይም በእርቅ ያየው ከሆነ፤ መ) ከተከራካሪዎች ውስጥ አንደኛ ወገን ወይም ከጠበቃው ጋር በፍ/ቤት ክርክር እየታየ ያለ ጉዳይ ካለው፤ ሠ) በዚህ ንዑስ አንቀጽ ከፊደል ተራ (ሀ) - (መ) ከተገለጹት ውስጥ ጉዳዮች ውጪ ትክክለኛ ፍትህ አያሰጥም የሚያሰኝ ልዩ ምክንያት ካለ፤ ፫ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ፪ መሰረት ቃዲው በችሎት ላይ መቀመጥ እንደሌለበት እንዳወቀ ምክንያቱን በመዝገብ ላይ በመግለጽ ከችሎት ተነስቶ ጉዳዩ በሌላ ቃዲ እንዲታይ አስፈላጊ የሆነውን መፈፀም አለበት፡፡
18. Qaadichu Shilootunni Ka'anno Gede Woxaratto Shiqisha 1. Yekkeeramaanote giddo mittu widi konni lallawi quwa 17 hunda xawinsoonni korkaatubbanni mittu qaadichi shilootunni ka'a hasiissinositi leeltusiro qaadichu ka'anno gede yoote minira woxaratto shiqisha dandaanno.	፲፰ ቃዲው ከችሎት ላይ እንዲነሳ አቤቱታ ስለማቅረብ ፩ ከተከራካሪዎች ውስጥ አንደኛው ወገን በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፲፮ ሥር ከተገለፁ ምክንያቶች አንድ ቃዲ ከችሎት ላይ መነሳት እንዳለበት ከታየው ቃዲው እንዲነሳ ለፍ/ቤቱ አቤቱታ ማቅረብ ይችላል፡፡ ፪ አቤቱታ የሚቀርበው ክርክሩ ሳይጀምር ቀደም ብሎ ወይም አቤቱታውን ለማቅረብ ምክንያት መኖሩን አመልካች እንዳወቀ ወዲያውኑ መሆን አለበት፡፡

2. Woxaratto shiqqannohu yekkeero hanafukkinni balaxe woy woxaratto shiqishate korkaati noota ku'laanchu afanni hee're hakkawontenni shiqisha noosi.
3. Mittu qaadichi shiloota massagannohu callichosi ikkiro shilootunni ka''anno gede shiqqino woxaratto lae ku'lato haa'rannoha ikkiro shilootunni ka''anno; ku'laato haa'rannokkiha ikkiro kayinni haa'rannokki korkaata tajete aana xawise woxaratto hattee yoo mine noohu wolu shilootira woy wolu shilooti nookkiro kado macciishshanno yoo minira hajo la''antanno gede saysa hasiissannosi.
4. Shilootunni ka''anno gede qaadichu aana woxaratto shiqqinohu wolootu qaadooti ledi shiloota ha'risanna ikkiro woxaratto shiqqinosi qaadichi nookkiwa gattino qaadooti gumulo uytannoha ikkanno.
5. Konni quwi cinaanchu quwi 3 nna 4 garinni uynanni gumulo goofimarchunnitanna kado shiqqannokkita ikkitanno.

19. Ikkadu Korkaati Hee'rikkinni Woxaratto Shiqisha Qorichishshannota Ikka

Ku'laanchu qaadichu shilootunni ka''anno gede woxaratto shiqishinohu ikkadu korkaati hee'risikkinni ikkiro yoote mini woxaratto tuge qoricha 300 (sasxi xibbi) birri geeshsha ikkannoha ku'laanchu aana murara dandaanno.

፫ አንድ ቃዲ ችሎቱን የሚመራው ብቻውን ከሆነ ከችሎቱ እንዲነሳ የቀረበለትን አቤቱታ አይቶ ጥያቄውን የሚቀበል ከሆነ ከችሎት ይነሳል፤ ጥያቄውን የማይቀበል ከሆነ ግን የማይቀበልበትን ምክንያት በመዝገቡ ላይ በመግለጽ አቤቱታውን በዚያው ፍ/ቤት በሚገኝ በሌላ ችሎት ወይም ሌላ ችሎት የሌለ ከሆነ ወይም ይግባኙን ለሚሰማው ፍ/ቤት ጉዳዩ እንዲታይ ማስተላለፍ አለበት።

፬ ከችሎቱ እንዲነሳ በቃዲው ላይ አቤቱታ የቀረበው ከሌሎች ቃዲዎች ጋር ችሎቱን እያካሄደ ከሆነ አቤቱታው የቀረበበት ቃዲ በሌለበት በቀሩት ቃዲዎች ውሳኔ የሚሰጥ ይሆናል።

፭ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ፫ እና ፬ የሚሰጠው ውሳኔ የመጨረሻና ይግባኝ የማይቀርብበት ይሆናል።

፲፱ በቂ ምክንያት ሳይኖር አቤቱታ ማቅረብ ቅጣት ስለማስከተሉ

አመልካቾች ቃዲው ከችሎት ላይ እንዲነሳ አቤቱታ ያቀረበው በቂ ምክንያት ሳይኖረው ከሆነ ፍ/ቤቱ አቤቱታውን ውድቅ አድርጎ ቅጣት እስከ ብር ፫፻ (ሦስት መቶ) ድረስ ሊወስን ይችላል።

፳ ቃዲ ሆኖ ለመመረጥ የሚያበቁ ሁኔታዎች

የሚከተሉት ሁኔታዎች የሚያሟላ ማንኛውም የሲዳማ ብሔራዊ ክልላዊ መንግስት ነዋሪ ሁሉ የሽሪዓ ፍረድ ቤቶች ቃዲ ሆኖ ሊሾም ይችላል።

20. Qaade Ikke Dooramate Hasiisannori

Aante noore wonshannohu ayee Sidaamu
Dagoomu Qoqqowi teessaanchi Shariyu Yoo
Minnara qaade ikke mootoo'mara dandaanno:

1. Isiliminnu rosu uurrinshara shariyu seerinninna
madabanyu rosinni songo fushshitanno biddissi
garinni xaphoomu, aliidinna umi dirimi shariyu
yoo minnara xawinsanni hoofayidi bikkanchu
wonshannohu;
2. Jawaantesinninna akatoommesinni danchu
su'mi noosihu;
3. Qaade ikke loosate sumuu yaannohu;
4. Dirisi lemiina ontu ale ikkinohu;
5. Jaddote qaxxaro shiqqeennasi yoote mine
qorichishaminokkihi woy jaddote rikerde
yanna gude sayyamaminohu;
6. Surrete xibbi noosikkihu; nna
7. Qoqqowunniha loosu afoo shoollente
dandoonni egenninohu.

21. Qaadoota Mootoonsinanni Gara

1. Qoqqowu Isiliminnu hajo aliidi songo
Qoqqowu Yooaanote Songonni xa'mo
shiqquro qaadoota filtanno.
2. Isilaamu songo gambisaanchi, songotenni
shiqinshoonnirenna babbaxxino deerrira
gaamantanno gede huurotenni roore irko
afidhino feeffata qaadootita harancho
heeshshonsa dhagge xawishsha Qoqqowu
Yooaanote Gashshooti Songora shiqishanno.
3. Ayee deerrira gaamantanno qaadooti
mootoomme Qoqqowu Xaphoomu Yoo Mini

፩ በእስልምና ትምህርት ተቋማት በሽሪዓ ሕግ
እና በመደበኛ ትምህርት ጉባኤው
በሚያወጣው መመሪያ መሰረት ለጠቅላይ፣
ለከፍተኛ እና ለመጀመሪያ ደረጃ ሽሪዓ
ፍ/ቤቶች የሚገለጸውን ዝቅተኛ መስፈርት
የሚያሟላ፤

፪ በታታሪነቱና በሥነ-ምግባሩ መልካም ስም
ያተረፈ፤

፫ ቃዲ ሆኖ ለመስራት ፈቃደኛ የሆነ፤

፬ ዕድሜው ከ፳፭ ዓመት በላይ የሆነ፤

፭ በወንጀል ተከሶ በፍ/ቤት ያልተቀጣ ወይም
የወንጀል ሪከርድ ጊዜውን ጨርሶ የተሰየመ፤

፮ የአዕምሮ በሽታ የሌለበት፤

፯ የክልሉን የሥራ ቋንቋ በአራቱም ክህሎት
የሚያውቅ፡፡

፳፩ የቃዲዎች አሻሻሎ

፩ የክልሉ እስልምና ጉዳዮች ከፍተኛ ጉባኤ
ከክልሉ ዳኞች አስተዳደር ጉባኤ ጥያቄ
ሲቀርብለት የቃዲዎችን ምልመላ
ያከናውናል፡፡

፪ እስምልና ጉባኤው ሰብሳቢ፣ በጉባኤው
የተጠቀሙበትንና በተለያዩ ደረጃ እንዲመደቡ
የድምጽ ብልጫ ድጋፍ ያገኙትን የዕጩ
ቃዲዎች አጭር የሕይወት ታሪክ መግለጫ
አዘጋጅቶ ለክልሉ ዳኞች አስተዳደር ጉባኤ
ያቀርባል፡፡

፫ በየትኛውም ደረጃ የሚመደቡ ቃዲዎች ሹመት

Pirezidaantichi shiqisheenna Qoqqowu
Yooaanote Gashshooti Songonni wonsinanni.

4. Qaru qaade woy Aliidi Shariyu Yoo Mini
albisaanchi shariyu yoo minna hajo woy
qaadootu hajo la'nanni wote Yooaanote
Gashshooti Songo gambooshshira
miilimmatenni beeqqitanno.

22. Hi'ra E'nannikki Yooaanchimma

1. Qaadootu yooaate loosonsa hi'ra cannohu
nookkiha loossanno; seerunni ikkinnina
wolurinni dimassagantanno;
2. Konni lallawi quwa 23 hunda worroonnihu
gobbaanno loosonsa agurtanno gede
diassinanninsa.

23. Qaadootu Loosunni Geegeessantanno Gara

Ayee qaadichi loosunni geegeessamannohu konni
woroonni xawinsoonni korkaatubbanniiti:

1. Umisi fajjonni loososi agurara hasi'riro lame
agana balaxe borrotenni qorowo aatenni,
2. Dirisi leyawoo ikkeenna wommetenni fuliro,
3. Disipilinete xe'neni loosunni
geegeessamanno gede gumuliro,
4. Xissote korkaatinni loosoo garisinni ha'rise
diafanno yine gumulliro.

24. Disipiliinete Gumullanni Gara

- ፩ Qoqqowu shariyu yoo minna qaadootinna
rejistraarootu baatooshshu amanyoote
(damooza, horaamishshu baatooshshe)
lainohunni loosu ayyirrinye, batinyenna akute

በክልሉ ጠቅላይ ፍ/ቤት ፕሬዝዳንት
አቅራቢነት በክልሉ ዳኞች አስተዳደር ጉባዔ
ይፀድቃል።

፬ ዋናው ቃዲና የከፍተኛ ሽሪዓ ፍ/ቤት ተጠሪ
አንዳቸው በሽሪዓ ፍ/ቤቶች ጉዳይ ወይም
የቃዲዎች ጉዳይ ሲታይ በዳኞች አስተዳደር
ጉባዔ ስብሰባ ላይ በአባልነት ይካፈላሉ።

፳፪ የዳኝነት ነፃነት

፩ ቃዲዎች ሥራቸውን በነፃነት ያካሂዳሉ፤
በሕግ እንጂ በሌላ አይመሩም፤

፪ በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፳፫ ላይ ከተደነገገው
ውጭ ሥራቸውን እንዲለቁ አይደረጉም።

፳፫ ቃዲዎች ከሥራ ስለሚሰናበቱበት ሁኔታ

ማንኛውም ቃዲ ከሥራ የሚሰናበተው ከዚህ
በታች በተገለጹት ምክንያቶች ነው።

፩ በራሱ ፈቃድ ሥራውን ለመልቀቅ ሲፈልግ
ከሁለት ወር በፊት የጽሑፍ ማስጠንቀቂያ
በመስጠት፤

፪ ዕድሜው ፳ ዓመት ሞልቶ በጡረታ ሲገለል፤

፫ በዲስፕሊን ጥፋት እንዲሰናበት ሲወሰን፤

፬ በሕመም ምክንያት ሥራውን በሚገባ
መፈጸም አይችልም ተብሎ ሲወሰን።

kaima assatenni songo fushshitanno biddisinni murtannoha ikkanno.

፪ Qoqqowu shariyu yoo minna qaadootinna rejestraarootu akatoomme, dispiliinenna gashshoote lainohunni qoqqowu yooaanote gashshoote songo uurrisate lallawinna lallawa jeefisate fultino seerubba garummansanni jeefisantanno.

፫ Konni quwi cinaanchu quwi 2 worronnihu heerirono qaadootanna rejestraaroota loosunni geegeessa lainohunni songo uyitanno gumulo goofimarchunnita ikkitanno.

፬ Konni quwi cinaanchu quwi 3 garinni gaadootunna rejestiraarootu hajo la'antanno woyte qaru qaade songote miila ikke beeqqanno.

25. Ittishsha Uynanni Gara

1. Mittu qaadichi loosu aana keeshshasi yooaanchimmate amanyoote xeissannoha ikkiro Qoqqowu Yooaanote Gashshooti Songo gambisaanchi ayee deerrira noo qaadicha loosunni ittisate dandaanno.
2. Songote gambisaanchi ittishsha uyni barrinni hanafe mittu agani giddo hajo songote shiqisha hasiissannosi.

26. Bajeette

Qoqqowu shariyu yoo minna bajeette aantino buichonni afi'nannita ikkitanno:

1. Qoqqowu mootimmani;
2. Wole bu'anni afi'nanni irkonni.

፳፬ ስለ ክፍያ ሥርዓት እና ዲሲፕሊን አወሳሰን

፩ የክልሉ ሽሪዓ ፍ/ቤቶች ቃዲዎች እና ፊጅስትራሮች የክፍያ ሥርዓትን (ደመወዝ፣ ጥቅማ ጥቅም) በሚመለከት የሥራውን ክብደት፣ ብዛትና ባህሪን መሰረት በማድረግ ጉባኤው በሚያወጣ መመሪያ የሚወሰን ይሆናል።

፪ የክልሉ ሽሪዓ ፍ/ቤቶች ቃዲዎች እና ፊጅስትራሮች ሥነ-ምግባር፣ ዲስፕሊንና አስተዳደርን በሚመለከት የክልሉ ዳኞች አስተዳደር ጉባኤ ማቋቋሚያ አዋጅና አዋጁን ለማስፈጸም የወጡ ሕጎች እንደ አግባብነታቸው ተፈጻሚ ይሆናሉ።

፫ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ፪ የተደነገገው ቢኖርም የቃዲዎችና ፊጅስትራሮች ስንብትን በሚመለከት በጉባኤው የሚሰጥ ውሳኔ የመጨረሻ ይሆናል።

፬ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ፫ መሰረት የቃዲዎች እና ፊጅስትራሮች ጉዳይ በሚታይበት ጊዜ ዋና ቃዲ በጉባኤው በአባልነት የሚሳተፍ ይሆናል።

፳፭ እግድ ስለሚሰጥበት ሁኔታ

፩ አንድ ቃዲ ከሥራ ላይ መቆየቱ የዳኝነትን ሥርዓት የሚያፋልስ ሆኖ ሲገኝ የክልሉ ዳኞች አስተዳደር ጉባኤ ሰብሳቢ በማናቸውም ደረጃ በሚገኘው ቃዲ ከሥራ ላይ ማገድ ይችላል።

፪ የጉባኤው ሰብሳቢ እግድ ከተሰጠበት ቀን ጀምሮ በአንድ ወር ውስጥ ጉዳዩን ለጉባኤው

GAFA ONTE**Qara Qaade, Layinki Qara Qaadenna Hundaano****27. Qaranna Layinki Qara Qaadi Mootonsanna Hundaanchimma**

1. Konni lallawi quwa 20 qaadimmate worroonni bikaancho wonshitannonna qoqqowu isiliminu aliidi amaale mininni qaranna layinki qara qaadimara filantinori songote shiqqe mootoo'mitannoha ikkanno.
2. Qaru qaadi hundaanchimma songoteti.
3. Layinki qaru qaadi hundaanchimma qaru qaadirati.

28. Qara Qaadi Biilloonyenna Loosu Qeecha

1. Qaru qaadi Qoqqowu Shariyu Yoo Minna albisaanchiimmatenni massaganno,
2. Konni quwi cinaanchu quwi 1 aana worroonnihu noo gedeenni hee'reenna qaru qaadi:
 - a) Deerru deerrunni tantanantannota shariyu yoo minna tantano qixxeesse Qoqqowu Xaphoomu Yoo Mini Pirezidanter shiqishanno; fajjiniro loosu aana hosiisanno.
 - b) Qoqqowu Xaphoomu Yoo Mini Pirezidantenni sonkanni qaadoota Qoqqowu Shariyu Yoo Minnara beehe loosiisanno.
 - c) Qoqqowu Xaphoomu Yoo Mini Pirezidante

ማቅረብ አለበት፡፡**፳፮ በጀት**

የክልሉ ሽሪዓ ፍ/ቤቶች በጀት ከሚከተሉት ምንጮች የሚገኝ ይሆናል፡፡

፩ ከክልሉ መንግሥት፤

፪ ከሌሎች ምንጮች ከሚገኝ ድጋፍ፡፡

ክፍል አምስት**ዋና ቃዲ፣ ምክትል ዋና ቃዲ እና ተጠሪዎች****፳፯ ዋናና ምክትል ዋና ቃዲዎች አሻሻሎ እና ተጠሪነት**

፩ በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፳ ለቃዲነት የተመለከቱ መስፈርቶችን የሚያሟሉና በክልሉ የእስልምና ጉዳዮች ከፍተኛ ምክር ቤት ለዋናና ምክትል ዋና ቃዲነት የተመለመሉ ዕጩዎች ለጉባኤው ቀርቦ የሚሾሙ ይሆናል፡፡

፪ የዋና ቃዲ ተጠሪነት ለጉባኤው ይሆናል፡፡

፫ የምክትል ዋና ቃዲ ተጠሪነት ለዋና ቃዲ ይሆናል፡፡

፳፰ የዋናው ቃዲ ሥልጣንና ተግባር

፩ ዋናው ቃዲ የክልሉ ሽሪዓ ፍ/ቤቶችን በበላይነት ያስተዳድራል፤

፪ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ ፩ ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ዋናው ቃዲ፡-

loosoho hasiissanno loosasine gaamannosi gede xa'manno; fajjinisiro loosasine loosoho eessanno; loosu loosu garinni beehe loosiisanno.

3. Qoqqowu Shariyu Yoo Minna loossino loossa lewu lewu aganinni Qoqqowu Xaphoomu Yoo Mini Pirezidantichira rippoorte shiqishanno.
4. Shariyu yoo minna mixonna bajeette qixxeesse Qoqqowu Xaphoomu Yoo Mini Pirezidantichira shiqishanno; fajjinisiro loosu aana hosiisanno.
5. Loosu mine riqiwe hasiisanno baycho leellanno; xawishshubba aanno.
6. Umisi kaonni woy shiloottate qaagishshinni woy hajamaasinetete xa'monni Qoqqowu shariyu yoo minna mereero qara ikkinohu tirete badooshshi noonsa shariyu seera la'anno hajubba kalaqanturo hajo ontunni ajjannokki qaadooti shilootaho ofolte la'anno gede assara dandaanno. Tenne hajora qoqqowu isliminnu hajubba aliidi amaale mininni riqiwamino mittu ulemi beeqqanno gede assanno.

29. Layinki Qaru Qaadichi Biilloonyenna Loosu Qeecha

Layinki Qaru Qaadichi:

1. Qaru qaadichi aannosi hajubba loosanno.
2. Qaru qaadichi hee'rannokki yannara qara qaadicha riqiwe loosanno.

30. Hundaanote Biilloonyenna Loosu Qeecha

Aliidinna umi dirimi shariyu yoo minna hundaano:

ሀ) በየደረጃው የሚደራጁ የሽሪዓ ፍ/ቤቶች መዋቅር አዘጋጅቶ ለክልሉ ጠቅላይ ፍ/ቤት ፕሬዚዳንት ያቀርባል፤ ሲፈቀድለትም በሥራ ላይ ያውላል።

ለ) በክልሉ ጠቅላይ ፍ/ቤት ፕሬዚዳንት አማካይነት የሚላኩትን ቃዲዎች በክልሉ ሽሪዓ ፍ/ቤቶች ውስጥ በመደልደል ያሰራል።

ሐ) ለክልሉ ጠቅላይ ፍ/ቤት ፕሬዚዳንት ለሥራው አስፈላጊ የሆኑ ሠራተኞች እንዲቀጠሩለት ይጠይቃል፤ ሲፈቀድለትም ሠራተኞችን ይቀጥራል፤ በየሰራው ደልድሎ ያሰራል።

፫ የክልሉ ሽሪዓ ፍ/ቤቶች ስላከናወኗቸው ሥራዎች በየስድስት ወሩ ለክልሉ ጠቅላይ ፍ/ቤት ፕሬዚዳንት ሪፖርት ያቀርባል።

፬ የሽሪዓ ፍርድ ቤቶችን ዕቅድና በጀት አዘጋጅቶ ለክልሉ ጠቅላይ ፍ/ቤት ፕሬዚዳንት ያቀርባል፤ ሲፈቀድለትም በሥራ ላይ ያውላል።

፭ መሥሪያ ቤቱን በመወከል አስፈላጊ ቦታዎች ላይ ይገኛል፤ መግለጫዎችን ይሰጣል።

፮ በራሱ ተነሳሽነት ወይም በችሎቶች አሳሳቢነት ወይም በባለጉዳዮች ጠያቂነት በክልሉ ሽሪዓ ፍ/ቤቶች መካከል መሠረታዊ የሆኑ የትርጉም ልዩነት ያለባቸው የሽሪዓውን ሕግ የሚመለከቱ ጉዳዮች ሲነሱ ጉዳዩን ከአምስት ያላነሱ ቃዲዎች ተሰይመው እንዲያዩት ማድረግ ይችላል። በዚህ ጉዳይ ከክልሉ እስልምና ጉዳዮች ከፍተኛ ም/ቤት የተወከለ

1. Yoote minnansa riqibbanno.
2. Qaru qaadi aanno biddissi garinni yoote mini looso massagganno; loossaasine gashshitanno.
3. Loonsoonni loossa qaru qaadichira isitaatistikisetenni irkisamino xawishsha hasiishshu garinni yana yanatenni rippoorte shiqishshanno; loosonsa hasiishshu garinni qaru qaadichi ledi amaalamatenni loossanno.
4. Woloota seerunni uynanninsa loossa loossanno.

GAFAL EE

Addi Addi Woro

31. Qoqqowu Shariyu Yoo Minna Gumulonna Hajajo

1. Ayee deerrira noo Qoqqowu Shariyu Yoo Minna la”ate biilloonyinsa hundaanni noo hajo aana uytanno gumulonna hajajo jeefisiissanno bissa jeefissanno gedde hajaja dandiitanno.
2. Shariyu yoo mini hajajo iillitinonsa jeefisiisaano bissano ikkito hojji mannooti hajajote garinni jeefisateno ikko jeefisiisate gadacho noonsa.

32. Yoote Mine La”antanni Noo Hajubba

Kuni lallawi wonsamara albaanni Wodiidi Daganna Dagoomi Qoqqowi Mootimma Shariyu Yoo Minnara la”antanni noo hajubba konni lallawira worroonni garinni biilloonyu noo qoqqowu shariyu yoo minira soorrineenna la”antanno.

አንድ ኡለማ እንዲሳተፍ ያደርጋል።

፳፱ የምክትል ዋና ቃዲው ሥልጣንና ተግባር

ምክትል ዋና ቃዲው፡-

፩ በዋናው ቃዲ የሚመሩለትን ጉዳዮች ያከናውናል።

፪ ዋናው ቃዲ በማይኖርበት ጊዜ ዋናውን ቃዲ ተክቶ ይሠራል።

፴ የተጠሪዎች ሥልጣንና ተግባር

የከፍተኛና የመጀመሪያ ደረጃ የሽሪዓ ፍ/ቤት ተጠሪዎች፡-

፩ ፍ/ቤቶቻቸውን ይወክላሉ፤

፪ ዋናው ቃዲ በሚሰጠው መመሪያ መሰረት የፍ/ቤቱን ሥራ ይመራሉ፤ ሠራተኞችን ያስተዳድራሉ፤

፫ ስለተከናወኑ ሥራዎች ለዋናው ቃዲ በስታትስቲክስ የተደገፈ መግለጫና እንደ አስፈላጊነቱ በየጊዜው ሪፖርት ያቀርባሉ፤ ስለሥራዎቻቸው እንደአስፈላጊነቱ ከዋናው ቃዲ ጋር በመመካከር ያከናውናሉ፤

፬ ሌሎች በሕግ የሚሰጧቸውን ተግባራት ያከናውናሉ።

ክፍል ስድስት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

33. Halamate Gadacho

Ayeno hajo la'annonsa bissa konni lallawi jeefishshira halamate gadacho noonsa.

34. Jeefishshu Nookki Seerinna Assooti

Konni lallawi wodho ledi kippi yaano seerinna rosamino assooti konni lallawinni hanqafantino hajubbara jeefishshu dinonsa.

35. Wodhonna Biddissa Fushshate Biilloonnye

Konne lallawa loosu iima hosiisate hasiisanno wodho Qoqqowu Amaale mini fushshara dandaanno.

Konne lallawanna lallawa jeefisate fultanno wodho jeefisate hasiisanno biddissa songo fushshitara dandiitanno.

36. Lallawu Loosu Aana Hossanno Yanna

Koni lallawi Dotteessa 15/2013 M.D hanaffe loosu aana hossanno.

Hawaasa, Dotteessa 15, 2013 M.D

Desta Ledamo

Sidaamu Dagoomu Qoqqowi Mootimma

Pirezidaanticha

፴፩ የክልሉ ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች ውሳኔዎችና ትዕዛዞች

፩ በማንኛውም ደረጃ የሚገኙ የክልሉ ሽሪዓ ፍርድ ቤቶች በሥልጣን ክልላቸው በሚሸፈኑ ጉዳዮች ላይ የሚሰጧቸውን ውሳኔዎችና ትዕዛዞች አስፈፃሚ አካሎች እንዲፈጽሙ ለማዘዝ ይችላሉ።

፪ የሽሪዓ ፍርድ ቤቱ ትዕዛዝ የደረሳቸው አስፈፃሚ አካላትም ሆኑ ግለሰቦች በትዕዛዙ መሠረት የመፈጸም ሆነ የማስፈጸም ግዴታ አለባቸው።

፴፪ በፍርድ ቤት ላይ እየታዩ ሰላላ ጉዳዮች

ይህ አዋጅ ከመጽናቱ በፊት በደቡብ ብሔሮች፣ ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ክልል መንግሥት ሽሪዓ ፍ/ቤቶች እየታዩ ያሉ ጉዳዮች በዚህ አዋጅ በተደነገገው መሠረት ስልጣን ወዳለው ወደ ክልሉ ሽሪዓ ፍ/ቤት ተዛውረው ይታያሉ።

፴፫ የመተባበር ግዴታ

ማንኛውም ጉዳዩ የሚመለከተው አካል ለአዋጁ ተፈጻሚነት የመተባበር ግዴታ አለበት።

፴፬ ተፈጻሚነት የሌላ ሕግና አሰራር

ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረን ሕግና ልማዳዊ አሰራር በዚህ አዋጅ ለተሸፈኑ ጉዳዮች ተፈጻሚነት የላቸውም።

፴፭ ደንብ እና መመሪያን የማውጣት ስልጣን

፩ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም የሚያስፈልገው ደንብ

የክልሉ ምክር ቤት ሊያወጣ ይችላል።

፪ ይህን አዋጅ እና አዋጁን ተከትሎ የወጣ ደንብን በስራ ላይ ለማዋል የሚያስፈልግ መመሪያ ጉባኤው ሊያወጣ ይችላል።

፴፮ አዋጁ ሥራ ላይ የሚውልበት ጊዜ

ይህ አዋጅ ከሚያዝያ ፲፭ ቀን ፳፻፲፫ ዓ.ም ጀምሮ በሥራ ላይ ይውላል።

ሀዋሳ፣ ሚያዝያ ፲፭ ቀን ፳፻፲፫ ዓ.ም

ደስታ ሌዳሞ

የሲዳማ ብሔራዊ ክልላዊ መንግሥት

ርዕሰ መስተዳድር